
СУДСКА ПРАКСА

*Вера Марковић,
судија Врховног суда Србије*

Сентенце из пресуда Врховног суда Србије

Посредник стиче право на накнаду у часу закључења уговора ако што друго није уговорено.

Члан 823. Закона о облигационим односима

Из образложења:

Првостепени суд је утврдио да је тужилац исплатио првотуженом провизију у износу од 1700 ДЕМ дана 9.10.1996. године приликом закључења предуговора о купопродаји непокретности. Тај предуговор накнадно је раскинут и није дошло до закључења уговора и реализације посла, а првотужени и друготужени нису посредовали у закључењу неког другог уговора тужиоца за други стан. Првотужени није вратио провизију тужиоцу иако није обавио посреднички посао. Такође, првостепени суд утврдио је да није постојао уговор између тужиоца и тужених и да се тужиоцу провизија не враћа без обзира да ли дође до закључења уговора о купопродаји уз посредовање првотуженог или не. Првостепени суд је спорни однос расправио применом члана 210. став 1. Закона о облигационим односима закључујући да тужени нема правни основ да задржи 1700 ДЕМ које му је тужилац уплатио на име провизије за посредовање у закључењу купопродајног уговора све до овере купопродајног уговора.

Другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда и одбио жалбу тужених.

Није основан навод ревизије када се позива на одредбу члана 820., која се тиче одговорности посредника за накнаду штете лицу које га је ангажовало као посредника. У конкретном случају има места примени члана 823. Закона о облигационим односима који говори о томе када посредник стиче право на накнаду. Према овој одредби (став први), посредник стиче право на накнаду у часу закључења уговора за који је посредовао ако што друго није уговорено.

Како из утврђеног чињеничног стања произилази да је тужилац ангажовао туженог да посредује у закључењу купопродајног уговора односно да нађе продавца од кога би тужилац купио стан и то све до закључења уговора и овере уговора, произилази да тужени није стекао право на накнаду када у конкретном случају није дошло до закључења коначног уговора. Наиме, када је првостепени суд утврдио да је закључен само предуговор а касније продавац одустао и од предуговора и исти предуговор је раскинут, то произилази да тужени није обавио посао за који је ангажован, те је са тих разлога дужан да врати провизију и по одредби члана 823. Закона о облигационим односима.

(Пресуда Врховног суда Србије Рев. 1013/01 од 14.3.2001. године).

На предузеће које је основано по ранијим прописима али које још увек ради и обавља делатност примењују се одредбе закона који важи у време пресуђења.

Члан 388. тачка 4. Закона о предузећима

Из образложења:

Из списка произилази да је дана 6.3.1990. године уписано тужилачко предузеће, а његови оснивачи са једнаким уделима су Л. Г. и П. С. Као директор предузећа уписан је Л. Г. као лице овлашћено за заступање предузећа без ограничења, а П. С. је као оснивач такође уписан као лице овлашћено за заступање без ограничења. Такође је неспорно да је тужилачко предузеће од оснивања до краја 1995. године бавило посредовањем, “лон пословима” у текстилној индустрији послујући са страном фирмом “Хабитекс”. Неспорно је да је страна фирма, из одређених разлога крајем 1995. године, изразила интерес да купи тужилачко предузеће односно њихове пословне просторије што је П. С. прихватио а Л. Г. одбио. Услед тога дошло је и до сукоба оснивача предузећа тако да од почетка 1996. године П. С. не учествује у раду тужилачког предузећа ни као оснивач ни као радник, с тим што му је радна књижица закључена дана 31.5.1996. године. Преговори о иступању једног или другог оснивача и исплати удела су вођени али нису реализовани.

Даље је неспорно да је страна фирма преко трећег лица основала своје предузеће “Серто” и то 3.4.1996. године које је као делатност имало трговину на велико текстилом и конфекцијом, односно услугама у тој области укључујући и спољну

трговину, текстилом и конфекцијом. Тужени П. С. се запошљава у том новом предузећу да би касније постао и директор тог предузећа.

Како је у међувремену ступио на снагу нови Закон о предузећима 1996. године, првостепени суд је усвојио тужбени захтев на основу одредбе у члану 92. став 1., налазећи да се тужени запослио у конкурентском предузећу.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев закључујући да одредба члана 92. став 2. Закона о предузећима не може бити примењена у ситуацији када предузеће има само два оснивача.

Другостепени суд налази да одредба члана 388. тачка 4. Закона о предузећима императивно прописује да када предузеће има два члана онда је искључена могућност да један члан предузећа искључи другог. Тиме је, по становишту другостепеног суда, искључена и могућност примене одредбе члана 92. став 2. ЗПП у ситуацији када предузеће има само два члана као оснивача.

У прилог своје тезе другостепени суд наводи да у конкретном случају нема ни одлуке о искључењу о чијој законитости би суд одлучивао. Наиме, према становишту другостепеног суда, суд је надлежан да оцењује одлуку о искључењу ако искључени члан друштва покрене судски поступак у прописаном року. У том случају суд би оцењивао законитост одлуке о искључењу. Дакле, према становишту другостепеног суда, суд одлучује само о законитости одлуке о искључењу које у конкретном случају нема.

Врховни суд налази да је правилно становиште другостепеног суда да одредба члана 388. тачка 4. Закона о предузећима искључује могућност искључења члана друштва када друштво има само два члана.

И по становишту Врховног суда ова одредба искључује примену члана 92. став 2. Закона о предузећима у ситуацији када предузеће има само два оснивача.

Поред датих разлога другостепеног суда још и из разлога што је одредба члана 92. смештена у Закону о предузећима у делу који носи назив "Заједничке одредбе" за сва облике предузећа. Међутим, у другом делу закона који носи назив "Посебне одредбе за поједина предузећа", за облик друштва са ограниченом одговорношћу у који према становишту и првостепеног и другостепеног суда, може да се сврста приватно предузеће странака, основано према ранијем Закону о предузећима прописано је у члану 388. став 4. "да ако друштво са ограниченом одговорношћу има два члана један члан друштва не може донети одлуку о искључењу другог члана". У таквој ситуацији одредба члана 388. тачка 4. има такав значај да представља специјалну одредбу за овај облик друштва у односу на оне заједничке одредбе које се односе на све облике друштава.

Суд је ценио наводе ревизије да предузеће које је основано по ранијим прописима није усаглашено са одредбама Закона о предузећима из 1996. године, те да је основано као приватно предузеће а не као друштво са ограниченом одговорношћу, али налази да се на спорни однос не може применити закон који је престао да

важи. Мора се применити одредба Закона који сада важи. Ово са разлога што предузеће још увек постоји и није брисано из регистра.

Наиме, код ових ситуација које трају, што значи на предузећа које су основано по ранијим прописима али које још увек ради и обавља делатност, примењују се одредбе Закона који важи у време пресуђења. Дакле, код неспорне чињенице да предузеће има два оснивача и да то може према облику да се сврста само у друштва са ограниченом одговорношћу, произлази да је правилан закључак нижестепених судова да се на овај однос морају применити одредбе сада важешег Закона о предузећима.

Применом тих одредаба произлази да је правилно одбијен захтев за искључење једног од укупно два оснивача.

(Из пресуде Врховног суда Србије, Прев. 196/99 од 6.12.2000. године).

Уговор који је потписало неовлашћено лице када га неовлашћено заступани не одобри, сматра се као да не постоји.

Члан 88. Закона о облигационим односима

Из образложења:

Из списка произилази да су тужиочеви аквизитери дошли у предузеће туженог, те пошто нису нашли никог од руководиоца овлашћених лица за закључење уговора, обратили су се обрачунском раднику О. З. која је потписала закључницу за четири примерка регистра са испоруком одмах као и за десет наредних издања. Том приликом су оставили две књиге с тим што су се обавезали да ће послати поштом још две књиге.

Друге две књиге тужилац је туженом послао поштом као и фактуру која је туженом уручена даном 22.12.1995. године.

Саслушана као сведок О. З. је изјавила да су јој аквизитери рекли да су књиге наручене и да треба да потпише пријем што је она и учинила. Није била овлашћена за закључење уговора. По пријему фактуре и друге две књиге тужено предузеће је одмах, својим писмом од 25.12.1995. године, вратило фактуру са објашњењем да је уговор потписало неовлашћено лице и то на преваран начин, да фактуру враћа и да књиге ставља на располагање тужиоцу и то сва четири примерка и да за књиге нису заинтересовани, чиме је ставио до знања тужиоцу да уговор потписан од неовлашћеног лица не признаје.

Тужилац, међутим, и даље шаље регистре и испоставља рачуне туженом за пет наредних година са увећаном ценом.

Поднетом тужбом тражио је исплату тих рачуна за протеклих пет година. Првостепени суд је усвојио тужбени захтев са образложењем да је тужени регистре задржао, да их није вратио, да иако је уговор потписало неовлашћено лице он про-

изводи правно дејство јер је оверен печатом туженог. Даље је првостепени суд закључио да је тужени тек 25.12.1995. године упутио допис тужиоцу у коме наводи да жели да му ову робу врати а да робу није вратио. При том је поверовао сведоцима - аквизитерима тужиоца а није поверовао сведоку О. З. Није поверовао да је преварена, јер то није потврђено ни једним доказом према наводима образложења првостепене пресуде. Другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда.

Врховни суд налази да су нижестепени судови спорни однос расправили уз погрешну примену одредбе члана 88. Закона о облигационим односима.

Није спорно да лице које је потписало уговор није било овлашћено за закључење уговора. Уговор је потписала О. З. која је била обрачунски радник.

Такође, није спорно да је тужени одмах по пријему фактуре вратио исту тужиоцу, ставио књиге на располагање тужиоцу и изричито изјавио да не признаје уговор који је закључило неовлашћено лице и то на преваран начин.

Дакле, тужиоцу је то одмах стављено на знање.

Према одредби члана 88. ЗОО, ако неовлашћено заступани уговор не одобри сматра се као да уговор није ни закључен.

Погрешно је становиште нижестепених судова да писмо које је тужени упутио 25.12.1995. године нема утицаја на правну важност уговора те да је касно упућено. Из писма управо произлази супротно. Тужени овим писмом од 25.12.1995. године враћа рачун тужиоца од 22.12.1995. године са изричитим образложењем да не признаје правну важност уговора пошто га је потписало неовлашћено лице. То је учинио и са рачуном за 1996. годину. Све што је тужилац чинио после пријема овог писма туженог остаје без икаквог правног дејства у односу на туженог јер је тужени изричито изјавио да не признаје правну важност уговора закљученог од стране неовлашћеног лица.

Према напред цитираној одредби, када уговор који је потписало неовлашћено лице неовлашћено заступани не одобри сматра се као да не постоји. Када тужени уговор није одобрио, већ је тужиоца изричито обавестио да је уговор потписан од неовлашћеног лица на преваран начин и да га он не одобрава, онда је тужилац све што је чинио после тога чинио по сопственој вољи, на сопствени трошак и сопствени ризик. Заправо, када уговор не постоји за такво понашање тужиоца тужени не може да буде одговоран. Како су нижестепени судови погрешно применили материјално право то су нижестепене пресуде укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновни поступак.

(Решење Врховног суда Србије, Прев. 429/00 од 6.12.2000. године).

Када је дужник извршио уплату без назнаке који дуг отплаћује онда је поверилац имао право да затвори најраније потраживање односно да изврши раздужење оним редом како су обавезе дужника доспевале.

Члан 312. Закона о облигационим односима

Из образложења:

Из списка произилази да је тужилац тужбом истакао да је правни преходник тужиоца “А...” дана 21.1.1993. године уплатила туженом аванс од 30000000 динара на име купопродајне цене за пет тона А и Ц ужета.

Тужени је у одговору на тужбу оспорио тужбени захтев, истичући да је он дуже време био у пословним односима са тужиоцем односно његовим правним преходником, који је у више наврата у 1992. години куповао уже од туженика, али да своја дуговања није измирио ни по рачуну број 3 од 1.2.1992. године, ни по рачуну број 23 од 12.3.1993., године те да је уплатом од 30000000 динара наплаћен дуг који је тужилац имао према туженику за већ испоручену ужад.

Међу странкама није била спорна чињеница да је тужилац 21.3.1993. године уплатио износ од 30000 тадашњих динара. Међу странкама је било спорно да ли је закључен уговор о купопродаји још 5000 килограма А и Ц ужета у асортиману од 25 до 95 по једној тони како је то тужилац тврдио. Првостепени суд је утврдио да тужилац са туженим није закључио никакав уговор о испоруци ужади и да у том смислу није пружио ни један доказ. Како је тужени са уплатом тужиоца од 30000000 динара затворио преходна дуговања тужиоца, то је првостепени суд одбио тужбени захтев.

Другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда.

Врховни суд налази да су нижестепени судови спорни однос расправили правилном применом материјалног права. Одредбом члана 312. ЗОО, прописано је да када између истих лица постоји више истородних обавеза, па оно што дужник испуни није довољно да би се могло намирити све, онда се ако о томе не постоји споразум повериоца и дужника урачунавање врши оним редом које одреди дужник најкасније приликом испуњења. У ставу 2 истог члана, прописано је да када нема дужникове изјаве о урачунавању обавезе се намирују редом како је која доспела за испуњење.

У таквој ситуацији, када је првостепени суд утврдио да између тужиоца и туженог за извршену уплату од 30000000 динара није закључен никакав нови уговор за испоруку 5000 килограма А и Ц а тужилац је имао дуговање према туженом, онда је тужени могао искористити законску могућност да затвори потраживања тужиоца према редоследу како су она доспевала а према напред цитираној одредби закона.

И тужилац у ревизији чини неспорним да су парничне странке и пре спорне уплате биле у пословним односима поводом исте врсте робе. Могуће је да је тужилац и остао дужан туженом на име испоручене робе. Међутим, тужилац сматра да тужени није могао на овај начин да изврши наплату свог потраживања а да не истакне тужбени захтев, односно противтужбени захтев у овом спору. Врховни суд налази да није основан навод у ревизији да је тужени морао да истиче посебан захтев за оно што је учинио на основу законских одредби. Наиме, законско је право туженог да у ситуацији када је тужилац извршио уплату без икакве назнаке на шта се овај износи односи, онда је тужени имао право према члану 312. ЗОО да затвори најраније потраживање туженог у односу на тужиоца, односно да изврши раздужење тужиоца оним редом како су његове обавезе доспевале. Дакле, када је тужени тако учинио онда он није имао обавезу да у овом спору истиче некакав противтужбени захтев, будући да је тај однос између странака окончан тако што је тужиочева уплата измирила његова дуговања за раније испоручену робу.

(Из пресуде Врховног суда Србије Прев. 585/00 од 6.12.2000. године).

Када је стечајни поступак обустављен стварна надлежност суда цени се према дану када је оглас објављен на огласној табли суда а не према дану објаве у службеном листу.

Члан 91. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији

Из образложења:

Тужилац је поднео тужбу Привредном суду Пожаревац, против туженог Г. П. Стиг из Пожареваца у стечају тражећи исплату зараде.

Привредни суд у Пожаревцу својим решењем П. 669/99 од 14.2.2000. године огласио се стварно ненадлежним за суђење у овој ствари и предмет уступио Општинском суду у Пожаревцу.

Општински суд у Пожаревцу изазвао је сукоб надлежности, налазећи да је над туженим Г. П. “Стиг” из Пожареваца решењем Ст. 1059/98 од 18.12.1998. године отворен стечајни поступак. Стечајни поступак окончан је принудним поравнањем од 22.9.1999. године објављеним у “Службеном листу СРЈ”, број 4 од 28.1.2000. године.

Општински суд налази да је за суђење у овој ствари и даље надлежан Привредни суд у Пожаревцу.

Одлучујући о сукобу надлежности Врховни суд Србије је нашао:

да је за суђење у овом спору надлежан Општински суд у Пожаревцу.

Наиме, из списка се види да је тужба поднета дана 31.12.1999. године.

Над туженим предузећем окончан је стечајни поступак принудним поравнањем од 22.9.1999. године. Дакле, у време када је тужба поднета тужени више није

био у стечају, јер је поступак стечаја обустављен пошто је окончан принудним поравнањем. Принудно поравнање значи да је тужени повратио правни субјективитет и да су правне последице стечаја престале даном закључења принудног поравнања, односно објављивањем на огласној табли решења о одобрењу принудног поравнања. Чињеница на коју се позива Општински суд да је решење објављено у "Службеном листу СФРЈ" дана 28.1.2000. године нема значаја, из разлога што правне последице стечаја односно правне последице закљученог принудног поравнања наступају моментом објављивања на огласној табли. Наиме, према одредби члана 89. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији оглас о отварању стечајног поступка се објављује истицањем на огласној табли суда и објављивањем у "Службеном листу СРЈ". Оглас мора бити истакнут на огласној табли суда истог дана када је донесено решење. Међутим, према одредби члана 91. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији прописано је да правне последице отварања стечајног поступка наступају почетком дана када је оглас о отварању стечајног поступка истакнут на огласној табли суда. Ово пак подразумева да се и закључење стечајног поступка објављује на исти начин. Стога правне последице обуставе стечајног поступка, односно закључења принудног поравнања, настају почетком дана када је решење о обустављању стечајног поступка објављено на огласној табли суда. Отуда је без значаја чињеница што је оглас у службеном листу објављен знатно касније, јер су правне последице наступиле објављивањем закључења стечајног поступка на огласној табли суда. Са тим даном је тужени повратио свој правни субјективитет уписом ове чињенице у регистар.

Како је у конкретном случају тужени изашао из стечаја пре подношења тужбе то произилази да је за суђење према одредби члана 12. Закона о судовима надлежан Општински суд у Пожаревцу.

(Решење Врховног суда Србије П. И 171/00 од 1.11.2000. године).

Нема повреде процесних одредаба ако је суд међупресудом одлучио о основаности тужбеног захтева а није одлучивао о висини тужбеног захтева.

Члан 330. Закона о парничном поступку

Из образложења:

Првостепеном пресудом Привредног суда у Београду П. ИИ број 1398/99 од 23.12.1999. године међупресудом утврђено је да је захтев тужиоца основан према туженом.

Другостепеном пресудом одбијена је жалба туженог и потврђена међупресуда Привредног суда у Београду П. ИИ број 1398/99 од 23.12.1999. године.

Против другостепене пресуде уложио је ревизију тужени због битне повреде одредаба ЗПП и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 386. ЗПП, Врховни суд Србије је нашао да ревизија није основана.

Тужени у ревизији наводи да је дошло до повреде одредбе члана 330. ЗПП јер је првостепени суд, уместо да одлучи о основаности основа тужбеног захтева побијаном међупресудом, утврдио да је основан тужбени захтев.

Врховни суд налази да није дошло до повреде одредбе члана 330. ЗПП из разлога што је предмет тужбеног захтева исплата износа од 594.105,36 динара са законском затезном каматом. Дакле, када првостепени суд међупресудом није одлучио о износу тужбеног захтева, онда произилази да није дошло до повреде одредбе члана 330. ЗПП из разлога што је суд у међупресуди одлучио само о основаности основа тужбеног захтева, а остало је да одлучи накнадно о износу тужбеног захтева.

Такође, ревидент наводи да првостепени суд није одлучивао о приговору застарелости и другим институтима на које се тужени позивао а који се тичу износа. Врховни суд налази да ће суд о овим институтима (застарелости) одлучивати приликом одлучивања о износу дуга.

Такође, није основан навод да се ради о односу из управно-административног права, из разлога што се из тужбе види да се ради о имовинском односу а о имовинским односима одлучује суд.

(Из пресуде Врховног суда Србије, Прев. 637/00 од 20.12.2000. године).

Недолазак странке, која је ангажовала пуномоћника а кога суд није позвао, не може имати за последицу да се тужба сматра повученом.

Члан 354. став 2. тачка 7. ЗПП

Из образложења:

Из списка произилази да је првостепени суд у овој ствари заказао рочиште 12. 3. 1999. године на које су приступили за тужиоца адвокат С. В., из Лесковца, који је том приликом суду приложио уредно пуномоћје од тужиоца. Ово прво рочиште је одложено за 7. 5. 1999. године, на које није приступио ни пуномоћник тужиоца који је уредно позван а ни тужени који је уредно позван усменим саопштењем од стране суда.

Првостепени суд је заказао ново рочиште за 15. 9. 1999. године на које је позвао странке и то тужиоца ДП ХИП "Азотара" и туженог ДД АИК "Лесковац". На то рочиште није приступила ни једна странка, па је суд донео решење П. 678/98 од 15. 9. 1999. године којим се сматра да је тужба повучена.

Врховни суд налази да нису били испуњени услови за доношење овога решења из разлога што је првостепени суд био дужан да на рочиште позове пуномоћника тужиоца који је имао уредно пуномоћје у списима. Наиме, када је тужилац имао пуномоћника адвоката онда је суд био дужан да на рочиште позове његовог пуномоћника. Отуда недолазак странке која је ангажовала пуномоћника не може имати за последицу да се тужба сматра повученом у смислу члана 499. став 2. ЗПП из разлога што је првостепени суд учинио битну повреду из члана 354. став 2. тачка 7. ЗПП, јер тужиоцу ускратио могућност расправљања на тај начин што на рочиште није позвао пуномоћника за кога је постојало уредно пуномоћје у списима. Из тих разлога су побједана решења укинута и предмет враћен првостепеном суду на наставак поступка.

(Из решења Врховног суда Србије Прев. 501/00 од 1.11.2000. године).

Пријемом робе доспела је обавеза туженог као комитента за исплату вредности робе, без обзира што тужилац као комисионар није исплатио свом добављачу вредност робе.

Члан 782. Закона о облигационим односима.

Из образложења:

Из списка произилази да су парничне странке закључиле уговор о увозу робе из ДДР од продавца из Берлина. Наведеним уговором је предвиђено да средства за плаћање робе обезбеђује купац "М." из Шапца (овде тужени) као и то да увозник "П." из Београда (овде тужилац) преноси на туженог све обавезе уговора, сачињеног између продавца из Берлина и тужиоца као увозника као и то да иста постаје саставни део овог уговора. Уговором број 05240 од 9. 4. 1990. године закљученим између добављача из Берлина и тужиоца је предвиђено да се код одлагања плаћања зарачунава 18% затезне камате годишње од износа фактуре. Између странака је такође неспорно да је тужени примио робу коју је тужилац купио од добављача из Берлина и то на дан 11. 3. 1993. године и тужилац платио износ од 186440,017 динара, што је у то време исплате одговарало противвредности од 6214,66 америчких долара.

Првостепени суд је преко налаза вештака утврдио да дуговање туженог за испоручену робу износи 305879,74 УСА долара.

Такође је првостепени суд као неспорно утврдио да је одлуком спољнотрговинске арбитраже при Привредној комори Југославије Д. 169/91-29 од 24. 6. 1992. године утврђено да је тужилац обавезан да ино добављачу за испоручену робу плати износ од 95422,28 америчких долара са каматом по стопи од 18% на годишњем нивоу, рачунајући од 1. 1. 1991. године.

Првостепени суд је одбио тужбени захтев као преурањен, налазећи да је између парничних странака закључен уговор о комисиону, те да комисионар има право на накнаду тек након обављеног посла када је дужан и да положи рачун свом комитенту у смислу члана 780. ЗОО. Даље је првостепени суд закључио да је тужилац наплатио своју провизију а пошто није исплатио цену инодобављачу, то сматра да је тужбени захтев преурањен, будући да на накнаду има право тек након обављеног посла.

Другостепени суд је одбио жалбу тужиоца прихватајући становиште првостепеног суда и наводећи да му тужилац мора да докаже да је имао одређене трошкове и да је имао и штету из комисионог посла, а што тужилац у току првостепеног поступка није доказао. Даље, другостепени суд налази да тужилац није доказао да је извршио исплату купопродајне цене продавцу те да од туженог и не може тражити наплату купопродајне цене.

Врховни суд налази да су нижестепени судови спорни однос расправили уз погрешну примену материјалног права.

Правилно су нижестепени судови закључили да су тужилац и тужени били у уговорном односу по комисионом послу у коме је тужилац био комисионар а тужени комитент. Тужилац је за потребе туженог увезао робу и ту робу предао туженом. Тужени је по уговору о комисиону био дужан да тужиоцу исплати вредност примљене робе. Нижестепени судови су закључили да је тужбени захтев преурањен на основу члана 782. ЗОО са разлога што тужилац није пружио доказе да је исплатио вредност робе своје добављачу.

Врховни суд налази да су нижестепени судови погрешно закључили када су за однос између странака тражили да буде испуњен услов да је тужилац платио робу свом добављачу. Ово из разлога што је то сасвим нови уговорни однос између тужиоца и његовог добављача. Наиме, одредбом члана 782. прописано је да је комитент дужан исплатити комисионару накнаду када буде извршен посао који је комисионар обавио.

Тужилац као комисионар, обавио је посао по уговору о комисиону када је за потребе туженог увезао робу и предао ту робу туженом. Дакле, када је роба предата туженом произлази да је комисионар своје уговорне обавезе из уговора о комисиону извршио. Пријемом робе доспела је обавеза туженог као комитента за исплату вредности робе, без обзира што тужилац није исплатио свом добављачу вредност те робе. Однос тужиоца и његовог добављача је сасвим други однос који не ослобађа туженог обавеза да изврши исплату вредности оне робе коју је од тужиоца примио.

Отуда Врховни суд налази да су нижестепени судови погрешно протумачили одредбу члана 782. када су доспелост дуга туженог везали за исплату цене инодобављачу. По становишту Врховног суда, дуг туженог је доспео онда када је примио робу уколико другачије није уговорено. Како тужени није доказао да постоји другачији уговор, произлази да су погрешно нижестепени судови закључили да је

тужбени захтев преурањен. Дакле, комитент из комисионог посла не може условљавати исплату робе коју је примио исплатом инодобављачу. Напротив, његова обавеза је доспела онда када је робу примио од комисионара са којим је био у уговореном односу.

Како нижестепени судови због погрешне примене материјалног права нису утврдили одлучне чињенице у погледу висине главног дуга и висине камате то су побијане пресуде укинуте и враћене на поновни поступак.

(Из решења Врховног суда Србије, Прев. 374/00 од 20.9.2000. године).

Уговор о цесији, као уговор облигационог права, не спада у исправе на основу којих се може тражити извршење на основу веродостојне исправе.

Члан 22. став 2. Закона о извршном поступку

Из образложења:

Врховни суд Србије разматрајући законитост решења у смислу члана 408. у вези чл. 386. ЗПП је нашао да је захтев за заштиту законитости основан.

Основано се у захтеву за заштиту законитости истиче да уговор о цесији не спада у исправе на основу којих се може тражити извршење на основу веродостојне исправе.

Према одредби члана 22. став 2. Закона о извршном поступку, исправе на основу којих се може тражити извршење, односно које представљају веродостојне исправе у смислу тога закона су: фактура, меница и чек са протестом и повратним рачуном кад је то потребно, јавна исправа, извод из оверених пословних књига, исправа сачињена у законом прописаној форми и по закону оверена приватна исправа и исправа која по посебним прописима има значај јавне исправе. Фактуром се сматра и обрачун камате.

Стога се основано захтевом за заштиту законитости истиче да уговор о цесији не представља веродостојну исправу у смислу члана 22. ЗИП-а на основу које се може тражити извршење.

Уговор о цесији, као уговор облигационог права, не спада у исправе на основу којих се може тражити извршење на основу веродостојне исправе. Он може послужити повериоцу за доказивање активне легитимације, дакле да се у тужби легитимише као тужилац али у редовном поступку, а не у предлогу за извршење на основу веродостојне исправе. Са тих разлога је побијано решење о дозволи извршења првостепеног суда укинута и предмет враћен на поновни поступак.

(Из решења Врховног суда Србије, Пзз. 27/01 од 27.6.2001. године).

Цена није искључив елемент за опредељење о избору понуђача, када је тужени позивом на подношење понуде искључио своју обавезу да прихвати најнижу цену.

Члан 604. тачка 1. Закона о облигационим односима

Из образложења:

Из утврђеног чињеничног стања произлази да је тужени доставио захтев тужиоцу за давање понуде за испоруку опреме извођења радова, односно за учешће по конкурсу и по расписаном тендеру за реализацију књиговодственог и комерцијалног информационог система. По расписаном тендеру од 17.10.1997. године на коме је учествовао и тужилац, тужени се определио за другог извођача. Тужилац тужбом тражи исплату накнаде штете настале због припреме тендер документације и презентације понуђене опреме и програма туженог од 103169,00 динара, као и захтев да се утврди да је тужени дужан да закључи уговор са туженим, као најповољнијем извођачем, јер је тужени дао најнижу понуду у погледу цене за извођење радова.

На основу изложеног чињеничног стања правилно је Виши привредни суд применио материјално право када је потврдио пресуду првостепеног суда којом је одбијен тужбени захтев тужиоца, па не стоје ревизијски наводи о погрешној примени материјалног права.

Према одредби чл. 604. тач. 1. ЗОО, прописано је да позив упућен одређеном или неодређеном броју лица на надметање за извршење одређених радова под одређеним условима и уз одређене гаранције, обавезује позиваоца да закључи уговор о тим радовима са оним ко понуди најнижу цену, изузев ако је ту обавезу искључио у позиву на надметање. У конкретном случају, тужени као позивалац на надметање у захтеву за понуду за испоруку опреме и извођење радова од 17. 10. 1997. године искључио је своју обавезу да закључи уговор са оним лицем које понуди најнижу цену уношењем клаузуле да ће изабрати најповољнијег понуђача. У таквој ситуацији тужени није имао обавезу да закључи уговор са тужиоцем који је понудио најнижу цену, и тада оцена бонитета понуђача припада искључиво туженом. Тужени је могао да прихвати оног понуђача кога сматра најповољнијим узимајући у обзир укупне референце понуђача као што су радно искуство, кадровска и техничка опремљеност, резултати и пословни углед остварен на тржишту и друго. Дакле, цена није искључив елемент за опредељење о избору понуђача када је тужени позивом на подношење понуде искључио своје обавезу да прихвати најнижу цену, већ је то право туженог да прихвати оног понуђача кога сматра најповољнијим.

Како је тужени у свему поступио према условима надметања које је сам одредио, јер тужилац није довео у сумњу да је надметање правилно проведено, тј. према условима како је унапред објављено, то не стоје повреде поступка, односно

обавезе која може да повлачи обавезу за накнаду штете која би се заснивала на чл. 183. ЗОО.

(Из пресуде Врховног суда Србије Прев. 192/01 од 13.6.2001. године).